

Recenzja

Rozprawy doktorskiej lek.dent Joanny Elżbiety Owczarek

pt. Powiązania napięcia mięśni żwaczy z objawami parafunkcji zwarciowej, stanem psychoemocjonalnym i siłą nagryzu.

Uzasadnienie wyboru tematu

Tematem przedstawionej do recenzji pracy była ocena powiązania napięcia mięśni żwaczy i siły nagryzu z obecnością w jamie ustnej objawów parafunkcji oraz stanu psychoemocjonalnego studentów AWF we Wrocławiu i studentów stomatologii UM im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Stres towarzyszył człowiekowi od zawsze. Stres definiowany jako zaburzenie wewnętrznej równowagi organizmu jest jednym z głównych źródeł nadmiernego napięcia i aktywności mięśniowej. Wzrost wymagań, jakie stawia współczesnemu człowiekowi byt oraz natłok informacji z otaczającego go świata powoduje zwiększenie czynników stresujących, z którymi nie zawsze radzi sobie organizm. W aktualnym piśmiennictwie coraz więcej uwagi przywiązuje się do wpływu czynników stresogennych na funkcjonowanie organizmu, w tym układu stomatognatycznego, co w efekcie powoduje wzmożone napięcie mięśni narządu żucia i ma decydujący wpływ na jakość życia. Według różnych autorów problem ten dotyczy od 50% do 80% dorosłej populacji krajów rozwiniętych. Szczyt zapadalności to wiek między 30 a 40 rokiem życia i ulega wg najnowszych danych obniżeniu. Szersze możliwości poznania dynamiki zmian patologicznych w budowie i czynności stawów skroniowo żuchwowych pojawiły się z chwilą zastosowania technik instrumentalnych. Badania te zapewniają powtarzalność i obiektywizację prowadzonych badań. Studenci poddani są długotrwałemu czynnikowi stresogennemu co może w znacznym stopniu ograniczać

zdolności adaptacyjne organizmu. W tym kontekście wybór tematu uważam za potrzebny i uzasadniony.

Ocena merytoryczna

Rozprawa doktorska jest wydrukiem komputerowym liczącym 108 stron ma układ typowy i podzielona jest na 11 rozdziałów. Ponad to zawiera wykaz skrótów, załączone suplementy dotyczące badania psychologicznego, piśmiennictwo, streszczenie w języku polskim i angielskim . W pracy umieszczono 22 tabele i 12 rycin. Piśmiennictwo aktualne, liczy 228 pozycji, w większości w j. angielskim.

Wstęp

We wstępie doktorantka wprowadza czytelnika w podstawowe wiadomości dotyczące objawów zaburzeń czynnościowych układu ruchowego narządu żucia oraz powiązań ze stanem psychoemocjonalnym. Sporo miejsca autorka poświęciła także omówieniu stanu psychoemocjonalnego i jego wpływu, jako czynnika predysponującego do wystąpienia dysfunkcji narządu żucia w tym bólu mięśniowo-powięziowego.

Celem pracy była:

Ocena powiązania napięcia mięśni żwaczy i siły nagryzu z obecnością w jamie ustnej objawów parafunkcji oraz stanu psychoemocjonalnego studentów. Aby zrealizować wytyczone cele doktorantka wykonała szczegółowe badania : napięcia mięśni żwaczy, pomiar sił zwarciovych a także dokonała oceny klinicznej obecności parafunkcji w jamie ustnej , oceny stanu psychoemocjonalnego oraz powiązań między badanymi parametrami.

Materiał stanowiło 166 studentów, w przedziale wiekowym od 18 do 27 lat. 115 kobiet i 51mężczyzn byli to studenci pierwszego roku AWF 53 osoby , 52 studentów pierwszego roku i 61 piątego roku stomatologii . Jako kryterium kwalifikacji przyjęto obecność pełnych łuków zębowych, były to osoby zdrowe.

Metodyka badań obejmowała badanie podmiotowe i przedmiotowe. W badaniu podmiotowym Autorka uwzględniła: płeć, wiek subiektywną obecność dolegliwości w obrębie stawu skroniowo-żuchwowego, zgrzytanie i zaciskanie zębów oraz częstość szczotkowania zębów a także czy badani palili papierosy. Badanie przedmiotowe obejmowało: 1. badanie obecności parafunkcji w obrębie narządu żucia; 2. badanie siły napięcia mięśni żwaczy przy użyciu sEMG; 3. badanie sił zwarciovych za pomocą mikroprocesorowego rejestratora sił. Badania psychologiczne doktorantka przeprowadziła w oparciu o dwa testy psychologiczne była to skala odczuwanego stresu PSS-10 oraz skala lęku i depresji (HADS) Uzyskane wyniki badań zostały poddane analizie statystycznej .

Wyniki badań

Uzyskane wyniki badań Autorka poddała analizie statystycznej. Badane parametry oceniła w odniesieniu do cech jakościowych oraz ilościowych. Wyniki przedstawiła w postaci opisowej oraz w formie 12 rycin i 22 tabel. W przeprowadzonych badaniach autorka wykazała, że cała grupa badana charakteryzowała się podwyższonym poziomem stresu ,bez istotnych zaburzeń lekowych i depresyjnych. Subiektywne dolegliwości ze strony stawów skroniowo żuchwowych podawało istotnie więcej studentów V roku stomatologii. Autorka w swoich badaniach stwierdziła że wzrost stresu powodował wzrost wartości napięcia mięśni żwaczy. Wykazała także powiazanie między siłą nagryzu a poziomem odczuwanego stresu. Przeprowadzone badania ujawniły zasadniczy udział komponenty psychoemocjonalnej w generowaniu zaburzeń w obrębie narządu żucia. Doktorantka aż u 83% badanych stwierdziła bardzo wysoki , patologiczny poziom odczuwanego stresu.

Dyskusja

W dyskusji Autorka analizuje wyniki swoich badań w odniesieniu do innych autorów w oparciu o załączone piśmiennictwo. Autorka udowodniła znajomość przedmiotu swoich badań. Badania są zgodne z innymi autorami i dowodzą że stres cywilizacyjny odgrywa dużą rolę w etiopatogenezie patologii w obrębie

układu stomatognatycznego. Pracę kończy 5 wniosków, które odpowiadają na postawione w celach pracy pytania.

Z obowiązku recenzenta mam następujące uwagi:

Proponuję przereformować cel pracy tak aby był adekwatny do wyciągniętych wniosków. Postawione cele powinny znaleźć odzwierciedlenie we wnioskach dość precyzyjnie sformułowanych. Autorka nie uniknęła drobnych błędów i tak: nie ma anatomicznego określenia „twarzoczaszka” jest to część twarzowa czaszki . Te drobne uwagi nie obniżają wartości rozprawy. Autorka wykazała się dużą znajomością przedmiotu swoich badań oraz zaangażowaniem w prowadzone badania .Dyzertacja napisana bardzo ładnym językiem .

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że oceniana rozprawa spełnia warunki stawiane pracom na stopień doktora nauk medycznych. Wnoszę, więc do Wysockiej Rady Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego U.M im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie lek. dent. Joanny Elżbiety Owczarek do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Katedra i Zakład
Protetyki Stomatologicznej PUM
prof. dr hab. n. med. Bogumiła Frączak

Szczecin 12. 11.2018 r.